

ויש להעיר שחוות קשה נראת כאן, זו"ל הרמ"א הנ"ל: "כשיש מילה בפורים מלין התינוק קודם קראת המגילה". ובהגר"א שם: "וז"ע דאף עבודה דרבים" מאחרינו זמנה בבוקר כ"ש מילה דaina לא משום זריזון כו' וכ"כ הפר' ח".

גליון ההתקשרות שמציענים אליו אינו תח"י לראות הנרשם שם. וכנראה שאיזה טעות הדפוס יש כאן.

עשיות "פתח יפה" בקרטוניים וכיו"ב

ר' הרב יוסף ישע' ברוין

ר"מ במתיבתא דסידני

בקובץ אור הדרום (חוברת ג ע' לב) כתוב הרב ב. ד. ל. שי"ע ז' פתיחת קרטוניים הקטנים ממיין ושתאי וכיו"ב בש"ק, שכיוון שהנקב שבו עשוי רק להוציא ולא להכניס אינו חייב ע"ז מה"ת משום מכחה בפטיש, משא"כ בקרטון-חלב שיתכן להכניס החלב בחזרה נק' להכניס ולהוציא וחיב בזה על עשיית נקב משום מכחה בפטיש, (ראה שו"ע עדה ז' סשי"ד ס"ב-ג).

אולם, כנראה לא שם לבו לכך שגם שגム בקרטוניים הקטנים למים וכיו"ב ה"ז עשוי גם להכניס, כיון שהנקב עשוי להכניס בתוכו הקש (וגם אחרי שימושיו ה"ה מכניסו בחזרה עד תום שתיתתו). ולכארה לא גרע מהמפיס מורסא בשבת שחיב משום מכחה בפטיש, כיון שפתח זו עשוי להכניס אויר ולהוציא ליהה (וכ"כ בקובץ מורי' בטבת חנוך' בשם ח"א). אמן בס' שמירת שבת כהכלתה פ"ט הערכה זו הביא בשם הגרש"ז אויערבאך זו"ל לבנק העושי להכניס אויר רק בכדי לדחוק המשמן לצאת אי"ז חשוב כלל עשוי להכניס. וא"כ גם בנדו"ד י"ל להכנסת הקש מטרתה אך ורק להוציא משקה, ומיקרי רק עשוי להוציא, וצע"ק לסמור ע"ז ובפרט להקל בחשש חיוב מה"ת דמכה בפטיש.

ומ"מ, גם אם נאמר דמייקרי רק עשוי להוציאו ה"ז אסור מדברי סופרים, כפשוטו, (ראה בשו"ע אדה"ז שם ס"ג). וחוות קשה ראייתו בס' הלכות שבת השיכים לבית (באנגלית) ע' 91 בשם הגרש"ז אויערבאך ז"ל, דבנדוז"ז אין כל חשש דעשית נקב יפה, כיון שאין כוונתו ע"מ לעשות לנקב יפה, כ"א בכדי לשთות ומדמה לה למפסיק מורasa שמותר כשמתוכו רק להוציא ליהח ולא להכניס אויר, ע"פ שמילא נעשה פתח הרاوي להכניס ולהוציא מותר (ראה שו"ע אדה"ז שכ"ח סל"ב).

ולידי צ"ג בהנ"ל, דשאני התם אכן שמלא נעשה פתח הרاوي להכניס ולהוציא, מ"מ כיון שאין מתכוון לכך, משום צערו לא גזרו. ואיך יאפשר לדמות הנ"ל, ונמצאו מתיירים כל פסיק רישא בשבת נוגם בנדון הנ"ל, בחסם שתshaar פתוחה י"א אסור, עי"ש בשו"ע אדה"ז, ואכ"מ).

ומפורשים הדברים בשו"ע שנחלקו הפסיקים בנקב העשי ריק להוציא, שאסור רק מד"ס, אי אסרו גם באינו מתכוון לנקב, אף שהוא פסיק רישא. ולהלכה, כתוב אדה"ז בשו"ע (ש"יד ס"ג) ש"במקומות שאין בו צורך כ"כ טוב להושם לסברא האחרונה", והיינו שגם במקום הצורך אלא שאינו "צורך כ"כ" יש (טוב) להחמיר יותר שוראשו אדה"ז סרט"ז סי"ד הפ"י צורך גדול פירושו "שעונג שבת תלוי בזה", ועי"ש בק�"א סק"ה כגון שע"י הקור יתבטל מהსעודה עי"ש. ובתשוב"ה סט"ז "צורך גמור" - "שא"א להיות בעלודם אלא בדוחק קצת". ועייג"כ בק�"א סדר"א סק"א החילוק בין צורך סתום לצורך גדול, לשם נתבאר צורך סתום (בניגוד לצורך גדול), הוא "כל שהוא צורך לשבת ולא סגי בלא"ה כ"א בדוחק גדול", והוא "...אע"פ שאינו צורך גדול", ובפניהם שם (ס"א) "אף הוא טרוד ונחפו ונצרך". ומשמעו צורך גדול היינו "שם לא יעשו יהי לו צער" (שם ס"ב). ועייג"כ בטהר"ב. וצורך סתום (אבל גמור) הוא שא"א להיות בעלודיו אלא בדוחק קצת (כגון שכר וכיו"ב ולא תבשילים יתרים ופירוטות וכיו"ב - ראה שכ"ה שם). ויל"ע בהפיי ד"צורך כ"כ", ואכ"מ).

וזאת ועוד, דلسברא זו הי' מקום להתריר גם בנסיבות חבית שבשו"ע שם, כיוון שאין דעתו וכוונתו לנקב כ"א להוציאו ממנה יין, והוא דבר שאין לו כל שחר, ומפורש הפסכו בפוסקים שגם הנוקב חבית אסור (עיי"ש בשו"ע אדרה ז' בס"ג העושה נקב בגין החבית "שמפני שאינו חפץ לפתח המגופה תדייר מאיזה טעם שיש לו, لكن הוא עושה נקב זה להוציאו בו יין בכל עת"). וודוחק לחלק ביניהם.

ובאמת נ"ל, דאי"ז דומה כלל להמבראר בשו"ע (ס"י"ד ס"א), באינו מתחoon לנקב, שהמדובר בסכין התקוע מע"ש בחבית וכוונתו רק להוציא ולהכenis הסcin, ואינו מתחoon להוסיף בהנקב, אלא שא"א שלא יוסף ע"י הוצאה זו, והרי פס"ר, ונחלקו בו הפוסקים.

אבל בנדו"ז שכוונתו כשםנקב הקרטון ע"מ שיתאפשר לו לשחות, ואינו מעוניין בעשיית נקב, א"ז נקרא דבר שאינו מתחoon כ"א מלאכה שא"צ לגופה, כיוון שהוא עושה מלאכה האסורה, אלא שמטרתו אינה בכדי לנקב, כ"א בכדי לשחות - דזוהו עיקור החלוקת בין פס"ר למשאצל"ג, שבפס"ר היה מתחoon לפועלה אחרת, ובמשאצל"ג הרי הוא מתחoon לפעולות המלאכה ואינו מתחoon למטרת המלאכה (כן הוא בכתף משנה הלכות שבת פ"א ה"ז בשם הר"א בן ברמ"ם בריש ספר שביתת השבת ובכ"מ) [ובמופיע מורה אבן הו משאצל"ג שכמבראר בשו"ע, אבל כיוון שאינו מתחoon לתקן ואינו מתחoon לו "אין זה חשוב תיקון כלל" עי"ש בשו"ע אדרה ז' ולא מצינו שיתירו הפוסקים עשיית נקב משאצל"ג כ"א פסיק רישא נוגם בפסק רישא טוב להחמיר במקום שאין בו צורך כ"כ כנ"ל], ובפרט לדעת הפוסקים דמשאצל"ג חייב מה"ת

[דשאני מפייס מורה דמשום צערו לא גزو וכנ"ל. וצ"ל נאף שאין זה מפורש להדייה בשו"ע אדרה ז' דבמפייס מורה יש בו אייסור מד"ס כיון שהוא נקב העשויה להוציא בלבד, וגם משאצל"ג. אוולם כיון שאינו מתחoon "אין זה חשוב תיקון כלל" ולא גزو משום צערו. ומש"כ אדרה ז' ה"ז וכיילו לא עשה ולא כלום" - הינו שהוא "כיילו לא עשה ולא כלום" אבל מ"מ אסור מד"ס בכלל משאצל"ג, וזה ממש"כ "אלא שיש לגזור שמא יתרoon לפתח",

דהיינו איסור מד"ס דמשאצל"ג אף במקום שא"ז תיקון כלל ויל"ע בזוה].

ולהעיר שבס' שמירת שבת כהלכה (גם במהדרות הכהן אחرونנות) נדפס ללא עזרין פסקו של הגורש"ז ז"ל שאסור לעשותותفتح יפה בקרטוניים (ראה שם פ"ט ס"ג וס"ה). וצ"ע.

שונות

חנה

משה סילווערבערג

בස' שמואל פ"א פסוק י: "והיא מרת נשא ותתפלל על ה' ובכחה תבכה".

שם פ"ב: "ו�탠פל חנה".

בස' תורה אור ר"פ בא ס, א כותב: "חנה ארוז"ל על חנה מיום שכרא הקב"ה את עולמו לא ה'", אדם שקראו להקב"ה צבאות עד שבאת חנה".

באוטו הדף רק בע' ג [הינו ס, ג] אומר: "ובזה יובן מ"ש בחנה ותתפלל על ה' כו' ותאמר הווי צבאות שכדי להמשיך בחיה צבאות החוצר להמשיך במחיה על הווי הינו למעלה ממש הווי".

בתו"א פ' משפטים עא, סע"א הובא: "מ"ש ותתפלל חנה על ה' ובכחה תבכה...תהי עקרה שאינה מולדת אהבה ויראה נק' בשם חנה כמ"ש ולחנה אין ילדים. והעצה היא ותתפלל חנה על הווי".

במפתח עניינים לתר"א מכ"ק אדרמו"ר מה"מ שליט"א מערכת חנה צוין שני מקומות והם: סא (ו�탠פל ח. על ה' צבאות) עטה (ולח. אין ילדים ותתפלל על ה' ובכחה תבכה).